

dnia 15 maja 2016 r.

Wnoszący petycję:

Tymon Radzik

(reprezentujący wnoszących)

K W

K C

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W WARSZAWIE

PETYCJA ZBIOROWA
O PODJĘCIE INICJATYWY USTAWODAWCZEJ
W ZAKRESIE ZMIANY USTAWY Z DNIA 24 LIPCA 2015 R.
PRAWO O ZGROMADZENIACH

Realizując nasze konstytucyjne prawo wyrażone w art. 63 Konstytucji RP, na podstawie przepisów ustawy o petycjach składamy petycję – w imieniu własnym, w interesie publicznym – o podjęcie przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej inicjatywy ustawodawczej w zakresie zmiany ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2015 r., nr 1485), poprzez:

- a) nadanie następującego brzmienia art. 4:
 - „Art. 4. 1. Każdy ma prawo do organizowania zgromadzeń i uczestniczenia w nich, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
 2. Nie mają prawa do organizowania zgromadzeń osoby fizyczne, które nie posiadają zdolności do czynności prawnych.

3. Nie mają prawa do uczestniczenia w zgromadzeniach osoby, które posiadają przy sobie broń, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne lub inne niebezpieczne materiały lub narzędzia.”
- b) zakreślenie, że zmiany wchodzi w życie w terminie 30 dni od daty ogłoszenia ustawy.

Wyrażamy zgodę na opublikowanie naszych imion i nazwisk na stronie Senatu. Uprzejmie proszę o kontaktowanie się ze nami drogą elektroniczną na mój w/w adres emailowy.

UZASADNIENIE

Prawo do pokojowych zgromadzeń jest fundamentem każdej zdrowej demokracji. Daje ono możliwość obywatelom manifestowania swoich poglądów, wywierania wpływu na politykę państwa, sygnalizowania ważnych społecznych problemów, czy wartości ważnych dla osób gromadzących się. Organizacja zgromadzeń jest niewątpliwie istotną składową debaty publicznej i jako taka jest kluczowa, by zapewnić prawdziwy pluralizm poglądów.

Doniosła ranga tego prawa została podkreślona w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także aktach międzynarodowych – Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych, Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz Konwencji o Prawach Dziecka (których Rzeczpospolita Polska jest stroną). Podkreślał ją też wielokrotnie Europejski Trybunał Praw Człowieka w swoich orzeczeniach.

W szczególności warty przywołania jest art. 57 Konstytucji RP – *„Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa.”* oraz art. 11 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Europejskiej Konwencji Praw Człowieka) – *„Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się oraz do swobodnego stowarzyszania się, włącznie z prawem tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla ochrony swoich interesów.”*. Wymaga podkreślenia, że oba te akty prawne posługują się słowem „każdy” w stosunku do podmiotu, który jest uprawniony do swobodnego, pokojowego zgromadzania się i organizowana tych zgromadzeń.

Zgodnie ze Słownikiem Języka Polskiego PWN słowo „każdy” oznacza: *„każdy człowiek, każda rzecz”*. Nakazuje to brak możliwości wyłączenia jakiegokolwiek grupy ludzi z korzystania z tego prawa. Co prawda, art. 11 ust. 2 EKPC zezwala na ograniczenie tego prawa, ale tylko z przyczyn, które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym.

W obecnym stanie prawnym art. 4 Prawa o zgromadzeniach zabrania organizowania zgromadzeń osobom, które nieposiadają pełnej zdolności do czynności prawnych (czyli pełnoletnich i nieubezważnowolnionych).

Wnoszącym petycję nie jest znane *ratio legis* tego przepisu, jako że nie widać żadnych przyczyn, by ustawodawca tak mocno ograniczał prawa człowieka (czyli też osób małoletnich i ubezważnowolnionych) do zgromadzania się. Z pewnością nie są to przyczyny, które są konieczne w demokratycznym społeczeństwie. Zwłaszcza że prawo do zgromadzania się, czyli też organizowania zgromadzeń, wynika też *expressis verbis* z Konwencji o Prawach Dziecka:

Art. 15

1. Państwa-Strony uznają prawa dziecka do swobodnego zrzeszania się oraz wolności pokojowych zgromadzeń.

2. Na wykonywanie tych praw nie mogą być nakładane jakiegokolwiek ograniczenia, z wyjątkiem tych, które są zgodne z prawem i które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym do zapewnienia interesów bezpieczeństwa narodowego, porządku publicznego, ochrony zdrowia bądź moralności społecznej lub ochrony praw i wolności innych osób.

Mimo że wnoszący petycję przyjmują, że nie każda osoba nieposiadająca pełnej zdolności do czynności prawnych jest w stanie sprostać organizowaniu zgromadzenia (co w konsekwencji mogłoby prowadzić do zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub praw i wolności innych osób – gdyby przebieg zgromadzenia był chaotyczny i nieprzewidywalny), to jednak należy przyjąć rozsądne rozwiązanie, które umożliwi jak najmniejsze ograniczenie praw człowieka, a jednocześnie zapewni bezpieczeństwo i odpowiedzialność organizatora. Aktualny stan prawny zbyt mocno ingeruje w wolności człowieka, przyjmując autorytarne założenie, że wszyscy, którzy są pozbawieni pełnej zdolności do czynności prawnych nie mogą organizować zgromadzeń.

W ocenie wnoszących petycję racjonalnym jest ograniczenie prawa do organizacji zgromadzeń osobą, które nie posiadają zdolności do czynności prawnych (nie ukończyły 13 roku życia lub są ubezważnowolnione całkowicie). Takie osoby w generalnym rozumieniu prawa nie są w stanie odpowiadać za swoje czyny w postępowaniach cywilnych, a wszelkie czynności prawne przez nie dokonane (z jednym wyjątkiem) są *ex lege* nieważne. W ocenie ustawodawcy nie posiadają one właściwego rozeznania, aby oceniać swoje działania.

W przeciwieństwie do tych osób, osoby posiadające ograniczoną zdolność do czynności prawnych (małoletni, którzy ukończyli 13 rok życia oraz ubezwłasnowolnieni częściowo) mogą samodzielnie m. in. odpowiadać za szkody, ponosić odpowiedzialność za czyny karalne, występować w części spraw przed sądem i organami władzy publicznej, rozporządzać swoim zarobkiem i rzeczami oddanymi im do swobodnego użytku, ponieważ w ocenie ustawodawcy posiadają oni właściwe rozeznanie i doświadczenie, by wykonywać te czynności bez konieczności pośredniczenia lub wyrażania zgody przedstawiciela ustawowego. Mają poglądy na wiele spraw i chęć aktywnej partycypacji społecznej.

Osoby posiadające ograniczoną zdolność do czynności prawnych są aktywne w swoich środowiskach lokalnych, a nawet krajowych, wyrażając zainteresowanie życiem publicznym oraz chcąc mieć wpływ na jego kształt. Jedną z form wpływania na kształt życia publicznego i opinię publiczną jest organizacja zgromadzeń, która stanowi także istotny element prawa każdego, do wyrażania własnego zdania i opinii (art. 9 EKPC).

Z organizowaniem zgromadzenia wiąże się obowiązek jego zgłoszenia, a następnie pokojowego prowadzenia. Nie można stwierdzić, że osoba, która posiada ograniczoną zdolność do czynności prawnych nie będzie w stanie tego zrobić. Procedury zgłoszeniowe nie są trudne, nie stanowią czynności zobowiązujących ani rozporządzających (art. 17 k.c. – mogą zatem ich dokonywać samodzielnie), podobnie jak prowadzenie zgromadzenia, co wynika z wieloletniej praktyki i obserwacji.

Osoby z ograniczoną zdolnością do czynności prawnych, które chciałyby zorganizować zgromadzenie, byłyby w stanie tego dokonać. Mają prawo mieć własne poglądy i je wyrażać, także w formie pokojowych zgromadzeń. Nie można odbierać im tego prawa – jest to zbyt duża ingerencja w jego istotę, nieuzasadniona i niekonieczna w demokratycznym społeczeństwie.

W związku z czym – mając na względzie ochronę praw człowieka i dziecka – zmiana prawa jest konieczna, powyższym petycja jest zasadna, a my wnosimy jak na wstępie.

Łącząc wyrazy szacunku,

w imieniu wnoszących
/-/ Tymon Radzik

Do wiadomości:

- Rzecznik Praw Obywatelskich
- Rzecznik Praw Dziecka